

OYLUM YILMAZ • **cadı**

OYLUM YILMAZ ERİŞ İstanbul Büyükkada'da doğdu. Büyükkada İlkokulu ve İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi mezunu. İlk romanı *Cadı* 2012, Duygu Asena Roman Ödülü'nü kazanan *Gerçek Hayat* ise 2017 yılında yayımlandı.

Sel Yayıncılık, 2012 (1 baskı)

İletişim Yayınları 2636 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 452

ISBN-13: 978-975-05-2435-6

© 2018 İletişim Yayıncılık A. Ş. (1. Basım)

1. BASKI 2018, İstanbul

EDITÖR Levent Cantek

KAPAK Suat Aysu

KAPAK RESMİ Seda Mit

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Emre Bayın

BASKI Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu, 2. Matbaacılar Sitesi, B Blok, 6. Kat, No: 4NB 7-9-11

Topkapı, 34010, İstanbul, Tel: 212.613 38 46

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 11935

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırım Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

OYLUM YILMAZ

cadı

*beni masallarla büyüten babaanneme,
hayatı bir masal gibi yaşayan anneanneme
ve bana hayatın bir masal olduğunu öğreten anneme...*

Hiçbir şeydim, hiçbir şey oldum. Yaz kızım, çocuğum, öyle aval aval bakma. İşte bunun hikâyesini anlatacağım sana, dedi gibi geldi bana... Ben sayıklarken hiçliğimi, sen Ada'nın hikâyesini yazdığımı zannedeceksin.

Son zamanlarda, gün içinde, pek çok kez üstelik, ben onun hikâyesini düşünecekken, o benimkini düşünüyor-muş gibi geliyordu, huylanıyordum açıkçası. Onun yüzündendir ki kendime pek bir düşmüştüm. Hikâye dediğin destansı olur, kendimi düşünerek başkasını nasıl yazayım, açıktan açığa bir anlatıcı sapkınlığı. Yapamazdım... Sade düşünmek de değil aslında, bazen rüyalarım da giriyordu. İşte bu tam onun tarzıydı. Beyaz işlemeli elbiselere bürünmüş, inci kolyeler, küpeler kulağında, sesini de ömrü boyu hiç sigara içmemişçesine berraklaştırmış, öyle kırita kırita, ah benim hayat meleşim, meleşim diye sarılıyor bana. İskeleyiz etraf mahşer yeri gibi kalabalık, atmosfer de duruma uygun şekilde, sepya... Ağlıyorum hem nasıl, günlerce, aklıma geldikçe, içimde duygu seli, bir de meraklanıyorum üstüne,

şimdi acaba ne demek istedi, özellikle bu meleklik mevzu-
unda, diye diye heba oluyorum. Oynuyor benle biliyorum
için için ya, dışıma nice sonra çıkıyor. Kısacası yapıyor ya-
pacığını, konuyu saptırıyor. Hiç yalan söylemezdi diyeme-
yeceğim, söylerdi açıkçası, anlasan, anladığımı açık etsen bi-
le devam ettirirdi hatta, üstüne basa basa, gözünün içine ba-
ka baka, öyle ki en nihayetinde ya kafan karışır vazgeçerdin,
ya da inanırdın bile bile... Hem önce kendi inanırdı belki de
zahir. Yalanlardan gerisi, bir düş bulutu hepi topu. Rüyası-
la gerçeği ayırt edilemezdi.

İşte, bu en baştaki *gibi geldi*, tam buradan geliyor... İlk
cümle ise ondan beklenmeyecek kesinlikte ve yalansız görü-
nüyor. Sesindeki o çok gerçekçi ve pek görülmemiş edayı da
eklersem, ondandır ki aval aval bakıyorum... Ama bu sefer,
ne olursa olsun sözünü dinlemeye karar verdim. Ne de olsa
onun hikâyesi, varsın onun istediği gibi başlasın. Hiçbir şey-
dim hiçbir şey oldum, diye başlasın ve varsın, benimkini de
kendininkine karıştırsın.

adanın gözü

bir

İkinci güneşinin gölgeleri uzadı da uzadı, ağaçlardan büyük ağaçlar, evlerden büyük evler kapladı ada sokaklarını. Gölgeler uzadıkça akşamın gelişi de uzadı... Bu böyle olurdu hep, günün son dakikaları bitmek bilmez olurdu adada. Çünkü akşam, birden çökmeden önce adanın üzerine, derin bir soluk çekerdi içine. Ve beklerdi, tüm ahalinin aheste aheste iskele meydanına piyasaya çıkmasını; son moda tayyörlerini kuşanan genç hanımların çocuklarını dadıların kucağına verip kocalarını karşılamak üzere meydanın kenarındaki yerlerini almalarını, mektepli öğrencilerin konuşa gülüşe etrafta dolaşmalarını, çevredeki gazinolarda günün dedikodularının, siyasi tartışmaların yeterince dillendirilmesini ve adı üstünde akşam vapurunun en nihayet Büyükada'ya yanaşmasını... Sonra da kimseye fark ettirmeden bir anda indiriverirdi eteklerini olan biten her şeyin üzerine... Ama bu sefer, diğer günlerden farklı olarak ada vapurunu değil, gelmek için, iskele meydanına yaklaşan bir grup öğrenciyi bekliyordu. Mektepleri henüz tatile girmemiş, serin gölgeliklerin omuzlara şal atılmasını salık verdiği bu tat-

lı haziran başı günü, sonunun pek de o kadar tatlı bitmeyeceğini bilir gibi bir türlü bitmiyor, bekliyordu; kıyıya vurmamak istemeyen dalgaların eteklerini geri geri çekmesi gibi beyhude bir umuttu, akşamın içine çektiği bu defa çok derin bir soluktu.

Derken yaşları on dört, on beş arası kızlı erkekli kafası karışık bir topluluk, kimsenin dikkatini çekmeden konuşa gülüşe karıştılar akşamı bekleyen meydan kalabalığına. Saat meydanını geçip, iskeleye inen yokuşun başına gelince, içlerinden biri; en ince, en kısa saçlı olanı, kız olanı, çevik bir hareketle amuda kalkıp başını bacaklarının arasından geçiriverdi. Çocuklardan çıkan hayretle karışık neşeli bağırışlar dalga dalga meydana yayılıp topluluğun çevresindekilerin ilgisini çekerken, kız o tuhaf, o imkânsız pozisyonda, meydandan aşağı hızla inmeye başladı. Arkadaşları peşinden koşar adım onu takip ederken adeta gülmekten katılıyor, çevredekilere “bakın, bakın, Ümran’a bakın, ters yürüyor, tersten yürüyor,” diye bağırarak olayı hepten büyütüyorlardı ki, hiç beklenmedik bir şey oluverdi. Henüz meydana herkes gelmemiş, genç hanımlar her zamanki yerlerini tam almamış, söylenecekler bitmemiş, en önemlisi de ada vapuru daha adaya yanaşmamışken, Ümran ters yürüyüşünün tam ortasındayken, her zamankinden de aniden, Büyükada’ya akşam geldi... Ümran’ın yürüyüşü Büyükada semalarında artık görülmeyen güneşin önünü bulutlarla, sisle pusla doldurmuş, gölgeler adanın altında birleşecek kadar uzayıp kördüğüm olmuşken, bütün bunlardan habersiz meydan ahali kaynağı belirsiz bir ürpertiyle ceketlerine, şallarına daha bir sarınıp, yanlarından geçen çocuğa fazla bakmamaya çalışarak söylendiler. Sözcük ilk kiimin ağzından ne niyetle çıktı bilinmez ama yürekte dile uzanan yakıcı bir tıslamayla çınladığı kesindi: “Şeytan”...

“Şeytan bu çocuk yahu, düpedüz öyle, vallahi de billahi de şeytan işte...”

İşte böyle aldım diğer adımları, hem zaten onlar bana Ümran diye seslenirken çoğu zaman, şeytan dediklerini sanırdım... Sesi kısık ve çatallı, olan biteni düşünmeye sanki her şeyin ortasından başlamıştı. Son da olabilir, son da olabilir, diye geçiriyordum bense içimden, ne fark eder. Hem içimden geçenlere kulak asmazdı, en azından o vakitler öyle olduğunu sanıyordum ben, hep olduğu gibi yanıliyorken ben, o devam ediyordu çatal çatal sözlerine...

Aslında pek kısa süren ters yürüyüşümün sonunda ada akşam alacasına tamamen bürünmüştü artık. Yürüyüşe şahit olanlar, yıllar sonra benle ilgili konuşurken –ki sık sık yapacaklardı bunu- anlatmak üzere, şimdilik itinayla belleklerinden çıkaracakları bu olayı kaydettikten sonra, gördüklerini hızla unutup şamatalı bir haziran gecesine başlamışlardı, benle arkadaşlarım ise evlere dağılmak üzere koşar adım meydana uzaklaşmış ada sokaklarına karışmıştık.

Ah ben bile sonra öğrendim, arkadaşlarım nereden bilsindi, Ada'nın eski ruhlarıyla zaten hiç eskimeyen cinlerinin biz dağıldıktan çok sonra hâlâ önlerinde asılı duran an'a, günün akşam olduğu o an'a tedirginlikle, şüpheyle, kararsızlıkla bakıp durduklarını. Ahh, onlar ki adalılardan daha adalı olanlar, onlar ki adanın ağaçlarından daha diplere kök salanlar, adayı çepeçevre saran suları yaracak tek güce sahip olanlar... Dikkatli bir endişeyle, kararsızlıkla, tedirginlikle yaşıyorlardı bu an'ı, tekrar tekrar, hiç usanmadan, her ayrıntısıyla yeni baştan, hatta doğumumla her şeyi en baştan... Upuzun elbiseleri vardı üzerlerinde, ışık çıkıyor içlerinden sanırdın bir an, bir ansa et-

raflarındaki her şeyin, dünyanın bütün ışığını içlerine çektiklerini, yuttuklarını, emdiklerini anlardın. Sararıp solardın. Işığı emmek her şeyi emmekmiş meğer, an ve yaşam aynı şeymiş, nice sonra aydım, meğer o kısacık yaşamıma baktıkları o upuzun anda kaderi yazarlarmış, kahredici bir kaderi, sanki kahredici olmayan bir kader varmış gibi...

Çevredeki ağaçlara ve kedilere hiç bitmeyecekmiş gibi gelen bir ada zamanı sonra, bakışları kesiliverdi Eskilerin birdenbire. Ve içlerinden bazıları, işte o olmaz olasılar, 1945 Haziran'ının hiç mi hiç unutamadığım bu serin gecesine döndüler yüzlerini. Iskele meydanının çevresindeki ara sokaklara hızla dalarak, etrafta yankılanan neşeli çocuk seslerinin arkasından endişeli bir kararlılıkla seyirttiler... Anlasana canım işte, alenen benim peşimdeydiler.

Çoktan anlamıştım, heyecan katmak onun işiydi. Söze kalsa bir ömür nefes nefese koştururdu insanı peşinde. Koşanlar da yok değildi hani. İki üç gizemli lakırdı, merakın cezbedildiği noktada derin ve anlamlı uzun susuşlar, istesem de diyemem ki vurgusunu veren iç çekişler ve tam vazgeçecekken karşısındaki her şeyden can alıcı, dinleyeni hikâyeye bağlayıcı vurucu bir son cümle. Anlamlı gibi gözüken bir doruk noktası, bizleri sonraki bölüme taşıyan bağlantı. Gençliğimde okuduğum Dickens romanları bunlara karşı karnımı ziyadesiyle doyurmuştu. Karnım toktu tok olmasına ya, göz göre göre nasıl düşmüştüm ağına, bir türlü kendime itiraf edemiyordum, o anlattıkça ben şahsıma bahsedilecek bu hayati cevabı bekliyordum. Ada'nın eski ruhlarıyla yeni cinleri lafımı bir burada etmiş, sonraları bunları kısaca "eskiler" diye genellemişti hep. Eskiler... Belki ada kadar, hatta adadan bile daha derin, daha gizemli bir vurguyla

dillenen o meşhum kelime... Eskiler... Bu söz Ümran'ın hayatını değiştirmişti, ancak gayet makul görünen bu ısrarlı vurgusu bana dair de bir imayı içeriyor olabilir miydi?

O, kelimeyi böyle sırladıkça, içimin ürpertisine ve mesnetsiz şüphelerime inat ben her şeyi basitleştirmeye, gözle görünür kılmaya çalıştım aklımca. Eskiler dedi mi, adaya her ayak basanın tanımadan geçemeyeceği Fırıncı Niko, koca gövdesine ters düşen yufkacık yüreğiyle Horoz Reis, adalıların hikâyelerini yazmaktan vazgeçmeyen Büyükada hikâyecisi Fıstık Ahmet, zeytinyağlılarıyla meşhur aile dostumuz Madam İro, o küçük tek odalı evinin penceresinden durmaksızın çocukluğuma bakan karşı komşumuz Süpiyanım Teyze, her sabah yedide ve her akşam beşte topuk tıkırtıları zamanın ağır da olsa geçici bir şey olduğunu adalılara hatırlatarak çarşığı cınlatan banka memuresi Selma Hanım ve eğer bir gün dükkânına fazladan bir raf eklense başka bir çağa gireceğimizden emin olduğum Yufkacı Yavuz'u getirdim aklıma hep. Ne yaşları ne yaşadıkları tarihler birbirini tutardı ya, sanki öncesiz ve sonrasızdı Ada'daki yaşamları. Ada içinde başka bir ada kurmuşlardı varlıklarıyla ve onları tanımayan, hayatlarına değmeyen adalı sayılamazdı.

Benim aklımca onlar büyülülerdi işte, Eskilerdi.

Hiçbir ada birbirine benzemez, onu da başka adalara benzetemezsin zaten, öyle kalabalık, öyle gelgeç insanla dolu, öyle farfarlı sarsarıldır ki, içinde yaşarken bir de bakmışsın ada denilen kara parçasının ne olduğunu unutuvermişsin, ne dört tarafı denizlerle çevrili olmanın verdiği yabanılılık, ne yaz öğlelerin dedikoducu sıklığı, ne akşamcı gecelerin anason tadında keyfi... Hiçbiri kar etmezdi de onlar, Eskiler olmasa ben de diğerleri gibi adalı olamayacakmışım gibi hissederdim. Ve Ümran etrafımızda dolaşan tayfları, o tuhaf

kara benekleri ve gizlediklerini ima ettikçe, ben kimi zaman hep oldukları yerde, kimi zaman da saat kulesi meydanında, saat kulesinin o eğreti bahçesinde toplanmış halde onları düşlerdim. O küçük ve her daim çiçekli bahçenin çiçeklerinin çocuklar tarafından hiç koparılmamasını kendi Eskilerime vehmederdim. Belli ki Ümran'ın sözünü ettiği Eskiler çok daha başka türlü, çok daha ilgi çekici, hayal gücü bakımından çok daha derinlikliydi ya, ben kendi düşlerimde sabit kalmayı yeğler, o anlatır da anlatır, bense kendi eskilerimi görmekten vazgeçmezdim.

Doğru söylüyordu, evet peşindelerdi, bu ergen kızın farklılığını kendilerine, kendilerinden yarattıkları ada düşünceğine evriltmek istiyorlardı da belki ondan, Ümran'dan adayı ada yapacak bir yaşam vücuda getirmek... Bir nevi kötü niyet... Böyle düşününce öfkelenmiyor da değilim, onun dizginlenemez gücünü, kıskırtıcı yaşam enerjisini emmek, sadece ve sadece adaya doğru evriltmek, haince... Ne kadar tabii olsa da bu yönelim, hainceydi, alçakçaydı işte. Ve ah, ben de çok iyi biliyordum, Ümran'a kıyacaktardı işte, tabii Ümran onlara kıymazsa önce...